

Σκέψεις πάνω στην Ίερά Ακολουθία τῆς Θείας Μεταλήψεως

Επισκεπτόμενος σχεδόν καθημερινὰ ἐδῶ καὶ σαρανταδύο χρόνια Ἱερατικῆς διακονίας τὴν εὐκατάνυκτη καὶ θεοφώτιστο Ἱ Ακολουθία τῆς Θ. Μεταλήψεως, ἔχω τὴν ἐντύπωση, κάθε φορὰ πού τὴν ἐπισυνάπτω στὸ Ἀπόδειπνο, ὅτι κάτι καινούριο ἀνακαλύπτω, πού περισσῶς μὲ ψυχοφελεῖ καὶ ἐξάπαντος μὲ προετοιμάζει, τόσο γιὰ τὴν αὐριανὴ τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας, ὅσο καὶ γιὰ συμμετοχὴ μου στὰ οὐράνια καὶ φρικτὰ τοῦ Χριστοῦ μου Μυστήρια, ὅπως «**τοῦ Θείου Του Δείπνου καὶ μυστικοῦ κοινωνοῦ γενέσθαι**», Κι αὐτὴ ἡ ἔμπειρία, πιστεύω, ὅτι ἀπομένει καὶ ἀποτελεῖ τὴν ὀριακὴ γραμμὴ, ἡ ὁποία μᾶς διαχωρίζει ἀπὸ τὸν κόσμο, σύμφωνα μὲ τὸν ἱερὸ λόγο τοῦ Ἁγίου Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου: **«Ὁ τῶν Χριστιανῶν κόσμος ἕτερός ἐστί, καὶ διαγωγὴ καὶ νοῦς καὶ λόγος καὶ πρᾶξις ἕτερα τυγχάνει, καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου τούτου διαγωγὴ καὶ νοῦς καὶ λόγος καὶ πρᾶξις ἕτερα· ἄλλο τί εἰσὶν ἐκεῖνοι καὶ ἄλλο τί εἰσὶν οὗτοι, καὶ πολλὴ διάστασις μεταξὺ τούτων κάκεινων**». Γι'αὐτό, σύμφωνα μὲ τὴν ἀκόλουθη ὁδηγία τῆς ἀρχῆς τῆς Θείας Μεταλήψεως, **«Μέλλον προσελθεῖν τοῖς ἀχράντοις Μυστηρίοις ...λέγε μετὰ κατανύξεως τὸν παρόντα Κανόνα...**». Κι ὁ Κανόνας, πρέπει νὰ ξέρουμε, πὼς εἶναι ἡ ραχοκοκαλιὰ τῆς ὅλης Ἀκολουθίας, γιὰτὶ ἔχει τὸ προνόμιο νὰ εἰσάγῃ τὸν πιστὸ στὴν εὐλογημένη κατάνυξη, ἡ ὁποία κατὰ τοὺς ἁγίους Νηπτικοὺς **«πρὸς ἔρωτα Θεοῦ πτεροῖ τὴν ψυχὴν**». Τὸν προετοιμάζει, δηλαδὴ, ὥστε μὲ περισυλλογὴ, ἐγκράτεια καὶ ἐνδελεχῆ μελέτη τοῦ εἶναι του, νὰ εὐθυγραμμιστεῖ πλήρως μὲ ὅσα ὁ Κανόνας, αὐτὸς ὁ νοητὸς διδάσκαλος, τὸν συμβουλεύει: **«Βεβηλωθεὶς ἔργοις ἀτόποις ὁ δεῖλαιος ἀναξίος ὑπάρχω, Χριστὲ τῆς μετουσίας, ἧς μὲ ἀξιώσον...γένοιτο ὁ ἀνθραξ τοῦ σοῦ Σώματος, εἰς φωτισμὸν τῷ ἐσκοτισμένῳ ἐμοί...Νοῦν καὶ καρδίαν ἀγίασον, Σῶτερ καὶ τὸ σῶμα μου...**». Εἶναι δὲ ὀρθὸ ὅπως ἡ προετοιμασία αὐτὴ γίνετ μὲ πειθαρχημένη καὶ προσεγμένη τακτοποίησι τοῦ σπηλαίου τῆς ψυχῆς, ὅπου κατὰ τὴν Ὁρθόδοξη Νηπτικὴ διδασκαλία ἐδρεύουν **«οἱ ληστὰι λογισμοί**», γι' αὐτὸ καὶ προαπαιτεῖται τὸ Μυστήριον τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως, πού εἶναι **«[τὸ] Μυστήριον τῆς συμφιλίωσης μὲ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τῆς ἐπιστροφῆς σ' Αὐτήν...»**(π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν)

Ὅμως, ἂν δοῦμε τὰ πράγματα πιὸ προσεχτικὰ ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἡ Ἀκολουθία τῆς Θείας Μεταλήψεως δὲν εἶναι τίποτε περισσότερο ἀπὸ μιὰ

ἐκτενῆς προσευχή, ἡ ὁποία ἐπιχειρεῖ νὰ προτρέψει τὸν πιστὸ νὰ κατανοήσει εὐχερῶς πὼς νὰ «**βαδίσει πρὸς Θείαν Κοινωνία**». Νὰ βιώσει, δηλαδή, ὅτι γιὰ τοὺς συνειδητὰ πιστοὺς εἶναι σωτήριος «**χαρά, ὑγεία καὶ εὐφροσύνη**», ἀντίθετα μὲ τοὺς ἀναξιούς πού γίνεται «**πῦρ φλέγον**». Γι' αὐτὸ καὶ λίγο πρὶν ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία καταδέτομε τὴν εἰλικρινῆ καὶ βαδύτατα ἔντιμη ὁμολογία μας: «**Πιστεύω, Κύριε, καὶ ὁμολογῶ ὅτι Σὺ εἶ ἀληθῶς ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτος εἰμί ἐγώ..**»

Καὶ νομίζω ὅτι αὐτὴ ἡ ἐγκάρδια ὁμολογία εἶναι ἀδιαμφισβίτητα τὸ κλειδί πὸν ἀνοίγει τὴν θύρα εἰσόδου στὸ Ὑπερῶον, ὅπου τελεῖται «**ὁ Δεῖπνος Του ὁ Μυστικὸς εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν μας καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον**». Γι' αὐτὸ καὶ ἐπισυνάπτουμε στὰ παραπάνω καὶ τό, «**Καθάρισον, Κύριε, τὸν ρύπον τῆς ψυχῆς μου καὶ σῶσον με ὡς φιλανθρωπος**».

Τώρα, κοιτάζοντας καὶ μελετῶντας προσεχτικὰ τὴν Ἀκολουθία τῆς Θείας Μεταλήψεως, παρατηροῦμε νὰ χωρίζεται σὲ τρία μερῆ: Δύο προ-παρασκευαστικά, πὸν ἐντάσσονται στὸ χρονικὸ πλαίσιο τῆς παραμονῆς, καὶ τῆς προσμονῆς, ὅσον ἀφορᾶ στὴν «**μετὰ φόβου Θεοῦ**» προσέλευσή μας στὸ μέγιστον τῶν Θείων Μυστηρίων: στὴ Μετάληψη Σώματος καὶ Αἵματος Χριστοῦ, κι ἓνα τρίτο, τὸ ὁποῖο διαβαζεται μετὰ τὴ Θεία Κοινωνία. Προσέχοντας δὲ πιὸ ἐπιμελῶς τὴν ὅλη Ἀκολουθία, βλέπουμε νὰ περιλαμβάνει: α. Τὸν Κανόνα, πὸν ψάλλεται σὲ ἦχο β', κατανυκτικὸ καὶ θυμίζει τοὺς κανόνες τῶν Τριωδίων τῶν Νυμφίων τῆς Μ. Ἑβδομάδος. Ὁ Κανόνας δὲ αὐτὸς ἐπισυνάπτεται στὸ Μικρὸ Ἀπόδειπνο. β. Τρεῖς ψαλμοὺς, συναφεῖς μὲ τὴν ἰ. Ἀκολουθία «**στίχοι τῶν ὁποίων μποροῦν νὰ συσχετιστοῦν μὲ τὴ συμμετοχὴ στὴ Θεία Μετάληψη**. Ψαλμ. 22, 5. 23, 3...Ψαλμ. 115, 4, «**Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι...**» (π. Γ. Μεταληνός) καὶ γ. Δέκα εὐχῆς μὲ βαδύτατο Δογματικὸ περιεχόμενο, πὸν ἐπιτρέπουν στὸν πιστὸ νὰ προσεγγίσει, ἔστω καὶ ἐν περιλήψει, τὴν Ὁρθόδοξο Χριστολογία, Σωτηριολογία καὶ Ἀνθρωπολογία, δηλαδή, τὴν «**Ὁρθόδοξο Θεολογία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ εἶναι τὸ βασικὸ θεμέλιο, γιὰ νὰ βιώσει ὁ πιστὸς «ὅτι τοῦτο αὐτὸ ἐστὶ τὸ ἄχραντον Σῶμα Σου καὶ τοῦτο αὐτὸ ἐστὶ τὸ τίμιον Αἷμα Σου {Κύριε}...Ἐγὼ δὲ ὁ ἐλειενὸς τολμῶν δέξασθαι (αὐτά), μὴ καταφλεχθεῖην, ἀλλὰ δέξαι με....καὶ φώτισόν μου τὰ τῆς ψυχῆς αἰσθητήρια, καταφλέγων μου τὰ τῆς ἁμαρτίας ἐγκλήματα...**».

Κανονικὰ οἱ Ψαλμοὶ καὶ οἱ εὐχῆς θὰ πρέπει νὰ εἰπωθοῦν τὸ πρῶτ, πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου, ὅμως, γιὰ λόγους οἰκονομίας, ἀναγιγνώσκονται ἀπὸ πολλοὺς ἐφημερίους τὴν παραμονή.

Φθάνουμε, λοιπόν, στὴν πλέον σημαντικὴ στιγμή, λίγο δηλαδή, μετὰ τὸν μελισμὸν τοῦ Τιμίου Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ἄμνου, ὅπου διαβάζονται καὶ οἱ ἔσχατες εὐχῆς λίγο πρὶν τὴν Θ. Μετάληψη τοῦ Κλή-

ρου καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ λαοῦ. Νομίζω, ὅτι αὐτὴ ἡ ὅλη προετοιμασία, λίγα λεπτὰ πρὶν τὴ Θεία Μεταληψὴ εἶναι ἡ πλέον σημαντικὴ καὶ ἱερωτέρα. Γιατὶ εἶναι ἡ κορυφαία ὥρα ἐκείνης τῆς προσδοκίας, ὅπου «*μέλλεις φαγεῖν ἄνθρωπε, ἄνθρωπε, Σῶμα Δεσπότη*»! Κι ὄντως! Δὲν ὑπάρχουν λόγια γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὸν ἐσωτερικὸ κλυδωνισμὸ, ποὺ νοιώθει ὁ ἐντιμὸς πιστὸς, καθὼς μυστικὰ εὐχεται «*Δέσποτα Φιλάνθρωπε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς μου, μὴ εἰς κρῖμα μοι γένοιτο τὰ Ἅγια ταῦτα διὰ τὸ ἀνάξιον εἶναι με, ἀλλ' εἰς κάθαρσιν καὶ ἀγασμὸν ψυχῆς τε καὶ σώματος, καὶ εἰς ἀρραβῶνα τῆς Μελλούσης ζωῆς καὶ Βασιλείας*». Καί, γιὰ νὰ προσδέσει στὰ παραπάνω καὶ τὴν ὁμολογία του «*Ἐμοὶ δὲ τῷ προσκολλᾶσθαι τῷ Θεῷ ἀγαθὸν ἐστίν, τίθεσθαι ἐν τῷ Κυρίῳ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου*».

Ἀνέφερα τὴ λέξη ὁμολογία, γιατί θέλω νὰ τὴν παραλληλίσω μὲ κάτι ποὺ ἔγραψε ὁ μακαριστὸς π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν: «Ἐνας εὐσεβῆς ἱερέας, ὅταν τὸν ρώτησαν πῶς πρέπει νὰ ζεῖ κανεὶς τὴν Χριστιανικὴ ζωὴ στὸν κόσμῳ ἀπάντησε: Ἀπλούςτατα, ἔχοντας στὸ νοῦ του συνέχεια ὅτι αὐριο, μεθαύριο, μετὰ ἀπὸ δυὸ τρεῖς μέρες θὰ Κοινωνήσῃ τὰ Ἄχραντα Μυστήρια!» Ἄν, λοιπόν, ἡ ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μας δὲν ἔχει συνάρτηση καὶ συνάντηση μὲ τὴν ὁμολογία τῆς πίστεώς μας στὸν Κ. Ἰ. Χριστόν, τὸ Ζωοποιὸν Σῶμα τοῦ Ὁποίου καὶ τὸ Ζωηρὸν Αἷμα Του «*πηγὴ ἀγαθῶν καθίστανται*», τότε θὰ χρειασθεῖ νὰ ἐπαναξετάσουμε τὴν σχέση μας μὲ Ἐκεῖνον, ποὺ διὰ στόματος τοῦ Ὁσίου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου εἶπε: «*Σὺ γὰρ εἶπας, Δέσποτά μου ..πίνων δὲ μου καὶ τὸ Αἷμα ἐν ἐμοὶ μὲν οὕτως μένεις... Ἀληθῆς ὁ λόγος πάντως τοῦ Δεσπότη καὶ Θεοῦ μου*».

Τέλος, ἡ Εὐχαριστία μετὰ τὴν Θεία Μεταληψὴ εἶναι μιὰ ἄλλη δοξολογία, γιατί ἀξιωθήκαμε τῆς «*καλῆς μετουσίας... τῶν ζωοποιῶν μυστικῶν δωρημάτων*», τὰ ὁποῖα εὐχεται ὁ πιστὸς ὅπως τύχουν «*ἐπ' εὐεργεσία καὶ ἀγιασμῷ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν... εἰς ἴασιν ψυχῆς καὶ σώματος, εἰς ἀποτροπὴν παντὸς ἐναντίου, εἰς φωτισμὸν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καρδίας μου, εἰς εἰρήνην τῶν ψυχικῶν μου δυνάμεων, εἰς πίστιν ἀκαταίσχυντον*».

Μακάριοι ὅσοι μποροῦν νὰ συνεχίσουν νὰ πορεύονται μὲ τὸν λόγο τοῦ μακαριστοῦ π. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν, ποὺ ἀναφέρει πῶς «τὸ ἰδανικὸ εἶναι, ἡ ὅλη ζωὴ τοῦ κάθε συνειδητοῦ Χριστιανοῦ νὰ εἶναι μιὰ προετοιμασία γιὰ τὴ Θεία Κοινωνία!» Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἴγυπτία λ. χ. μᾶς εἶναι τρανὸ παράδειγμα. Δὲ νομιζετε;

Σκόπελος

π. Κωνσταντῖνος Ν. Καλλιανός